

Egyelőre nincs rothadás, de még fönnáll a veszélye

(2017. augusztus 18.)

Utolsó előrejelzésünk óta nem léptek föl olyan kórtani problémák szőlőinkben, amelyek az idei év sikerességét jelentősen veszélyeztetnék. Problémák, persze, előfordulnak – gondoljunk csak a jégvert ültetvényekre – de ezek szerencsére nem általánosak. A napos, meleg nyárnak köszönhetően sok helyen már szedik a fehér szőlőket, hamarosan megkezdődik a rozének való szüretelése is, de a középérésű és kései fehér- és vörösborszőlők betakarítása még azért odébb van. A hátralevő időben nagy veszélyt már csak a szürkerothadás (botritisz) és az egyéb rothadások jelenthetnek szőlőinkre. Nézzük röviden, mennyire reális ez a veszély, mekkora esély van arra, hogy a szürkerothadás rövid időn belül elhatalmasodjon.

A szürkerothadás okozta fertőzés elsődleges időjárási feltétele a csapadék. A csapadéknak azonban több formája is van: ebben az időszakban az eső, a harmat és a jégeső. A jégeső – még ahol nem is annyira pusztító erejű – azért rendkívül veszélyes, mert sebeket ejt a fürtökön, amelyeken keresztül a rothadást előidéző kórokozók könnyen behatolhatnak. A sok eső hatására a bogyók megduzzadnak és szétrepednek, s ez szintén elősegíti a gombák bejutását. És a harmat? Bármennyire is meglepő, a nagy erejű botritiszjárványok kitérésében ennek a csapadékformának van a legnagyobb jelentősége. Az elmúlt három esztendő során meggyőződhetünk erről. Persze, a két forma, az eső és a harmat nem szakítható el egymástól, hiszen az előbbi következménye az utóbbi: ha sok eső esik, erős a harmatképződés, nagy szárazságban viszont nem képződik harmat. A harmatképződés azonban nem csak a csapadékviszonyoktól függ. Jelentősen befolyásolja a fekvés, a talajviszonyok és még egyéb tényezők is. Ezért van az, hogy bizonyos éveken hasonló csapadékmennyiség és -eloszlás esetén is nagy különbség alakulhat ki az egyes termőhelyek rothadásveszélyességében. Azok a termőhelyek a legveszélyeztetettebbek, ahol nagy a napi hőingadozás, azaz jelentős az eltérés az éjszakai minimumhőmérsékletek és a nappali maximumok között. Ennek az a magyarázata, hogy a lehülő levegőnek nő a páratartalma, és egy bizonyos ponton (harmatpont) a pára cseppfolyós víz formájában kicsapódik belőle, s „ráül” a növények felületére. Minél alacsonyabb a minimumhőmérséklet, annál valószínűbb, hogy bekövetkezik a párakicsapódás.

Most vegyünk egy olyan konkrét termőhelyet, ahol ez a jelenség gyakori. Ilyen például a Szekszárdi borvidék északi részéhez tartozó Szentgál-szőlőhegy. Ezen a termőhelyen az elmúlt három esztendő során mindig erőteljes volt a harmatképződés, aminek következtében járványos méretekben lépett föl a szürkerothadás, míg a borvidék kevésbé veszélyeztetett részein – noha hasonló mennyiségű, vagy helyenként még több csapadék hullott – csak közepes szintű megbetegedések alakultak ki. Az ezt megelőző két esztendőben, 2013-ban és 2012-ben azonban Szentgál-szőlőhegyen se rothadt a szőlő, sőt 2012-ben a botritisznek még nyomát se lehetett látni (1. táblázat). Ezek az évek nagyon szárazak voltak (különösen a 2012-es), a mostani nem rájuk hasonlít, hiszen az idén július 13-a és augusztus 17-e között 81,2 mm (nagyjából átlagos mennyiségű) csapadék hullott, szemben a 2012-es 34,2 és a '13-as 11 mm-rel. Ezt mutatja az is, hogy augusztus első felében jóval magasabb volt az átlagos páratartalom (65,2%), mint akkor (52,8 ill. 53,9%), és jóval hosszabb időn keresztül (38 óra) volt nedves a lombzat, szemben a 2013-as 17 órával, és különösen 2012-vel, amikor abszolút száraz volt (0 óra). Szerencsére a 2014-es és a '16-os esztendő sem hasonlít a mostanihoz, hiszen akkor több volt a csapadék (2014-ben sokkal), és magasabb a páratartalom, mint most. Az előző öt évet tekintve eddig leginkább a 2015-ös egyezik az ideivel. Tegyük mindjárt hozzá, reméljük, hogy csak eddig, az elkövetkezőkben nem fog. Ha az időjárási tendenciákat figyeljük, reménykedhetünk, hogy az idén másmilyen lesz a folytatás. A meteorológiai előrejelzések mindenesetre augusztus 28-áig az átlagosnál szárazabb időt prognosztizálnak. Még ha lesz is lehülés és csapadék (helyenként akár nagyobb mennyiség is), az esőzés nem ígérkezik tartósnak, és ez jó jel. Teljesen föllélegezni azért még nem lehet, mert ha mégis a 2015-öshöz hasonló folytatás következne, ismét súlyos rothadás alakulhat ki. A botritiszjárványok ugyanis – szemben a lisztharmat- és a peronoszpórájárványokkal – akár 2-3 hét alatt fölépülhetnek a „semmiből”. Persze, nem szó szerint a semmiből, mert azért a botritiszgomba spórái a levegőben mindig jelen vannak, ha nem is látjuk őket, és ha a betegség tünetei a fürtökön nem is észlelhetők. Vigasztaló ugyanakkor, hogy van egy „jóbarát” mellettünk, a statisztika. Ugyanis az utóbbi 30 év során az is csak egyszer fordult elő (pont 2014 és 2016 között), hogy három egymásutáni esztendő botritiszjárványos legyen. Annak, hogy még egy negyedik is csatlakozzon hozzájuk, már tényleg kicsi a valószínűsége (ettől, persze, még lehetséges).

1. táblázat. A szürkerothadás mértéke az időjárás függvényében (megtalálható :<http://szoloelejelzes.basf.hu> oldalon)

Védekezés

A szürkerothadás ellen, ha a jelenlegi időjárás jellegében nem változik, nem szükséges már védekezni. Ha nagyon csapadékosra fordulna az idő, és a fűtőkben kezdenek megjelenni a rothadó góccok, valamelyik speciális botriticidet (**Scala, Rovral Aquaflo**, Teldor 500 SC, Switch 62,5 WG, Chorus 50 WG) juttassuk ki. Ennek a védekezésnek a középérésű és késői fajtájú, rothadásra hajlamos borszőlőkben, és legfőljebb szeptember közepéig lehet értelme azokon a termőhelyeken, ahol erőteljes a hajnali harmatképződés. Ügyeljünk az élelmezés-egészségügyi várakozási idők betartására. Semmi esetre se használjunk már folpet hatóanyagú készítményeket (ezek gátolhatják a must erjedését) és SDHI-fungicideket (Cantus, Collis SC, Luna Experience, Luna Privilege).

A peronoszpóra és a lisztharmat elleni védekezés már elsősorban a jövő évi termesztés érdekében, annak nagyobb biztonságáért történik, az idei évet tekintve már nincs nagy jelentősége. A peronoszpóra ellen valamelyik kontakt réztartalmú készítményt használhatjuk augusztus végéig, a lisztharmat elhárítására pedig valamelyik kéntartalmú szert (pl Kumulus S 4 kg/ha-os adagban) választhatjuk. Ne feledjük, minél tisztábban tartjuk a lombot ültetvényünkben, jövőre annál kisebb lisztharmatnyomással fogunk találkozni. Az utolsó kénpermetezésre a várható szüret előtt kb. egy hónappal kerítsünk sort.

Az állati kártevők (szőlómolyok, atkák, amerikai fehér szövőlepké stb.) ellen csak akkor védekezzünk, ha föltétlenül indokolt.

Szekszárd, 2018. augusztus 18.

Dr. Füzi István és Dr. Hoffmann Péter
fejlesztőmérnökök

Segítőink voltak:
Schmidt Ágnes
Horváth Edit
Mérai Imre
Pintér Tamás